

اولین همایش ملی رهیافت های علوم کشاورزی در پرتو قرآن

اسفند ماه ۱۳۹۴

دانشگاه کشاورزی و منابع طبیعی رامین خوزستان

زنبورعسل از دیدگاه قرآن و روایات

ثریا سبزی زاده*

دانشجوی کارشناسی ارشد رشته اصلاح نژاد دامی، دانشکده علوم دامی و صنایع غذایی دانشگاه کشاورزی و منابع طبیعی رامین خوزستان

چکیده

کلمه نحل به معنی زنبورعسل در آیات ۶۸ و ۶۹ سوره نحل در جزء چهاردهم قرآن کریم آمده است. به طوری که می-فرماید: *أَوْحَىٰ ۝ رَبُّكَ إِلَى النَّحْلِ أَنْ اتَّخِذِي مِنَ الْجِبَالِ بُيُوتًا وَمِنَ الشَّجَرِ وَمِمَّا يَعْرِشُونَ*. خداوند در تفسیر آیه ۶۸ چنین بیان می-کند؛ و پروردگار تو به زنبورعسل وحی کرد که از پاره‌ای کوه‌ها و از برخی درختان و از آنچه داربست می‌کنند خانه‌هایی برای خود درست کن و همچنین می-فرماید: *ثُمَّ كُلِي مِن كُلِّ الثَّمَرَاتِ فَاسْلُكِي سُبُلَ رَبِّكِ ذُلًّا يَخْرُجُ مِنْ بُطُونِهَا شَرَابٌ مُّخْتَلِفٌ أَلْوَانُهُ فِيهِ شِفَاءٌ لِلنَّاسِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ*؛ سپس از همه میوه‌ها بخور (شیره درختان و گیاهان) و آن گاه راه-های پروردگارت را فرمانبردارانه ببوی [آنگاه] از درون [شکم] آن شهدی که به رنگ‌های گوناگون است بیرون می‌آید در آن برای مردم درمانی است راستی در این [زندگی زنبوران] برای مردمی که تفکر می‌کنند نشانه [قدرت الهی] است. در قرآن کریم حضرت حق می‌فرماید: «خوردن عسل برای مردم شفاهاست» *«فِيهِ شِفَاءٌ لِلنَّاسِ»*، واژه «شفا» در قرآن، درباره خوردنی‌ها به کار نرفته است، مگر برای عسل و نام یک سوره از قرآن، اختصاص به نحل (زنبورعسل) داده شده است. لذا پژوهش حاضر باهدف بررسی اهمیت عسل از دیدگاه قرآن و روایات صورت پذیرفت. با بررسی متون انجام شده می‌توان نتیجه گرفت که تأکید قرآن بر استفاده از عسل در رژیم غذایی و اشاره به خاصیت شفاهندگی آن برای مردمان بی‌سبب نبوده و امروزه نیز علم پزشکی تأیید کننده خاصیت درمانی عسل برای بسیاری از بیماری‌ها می‌باشد.

واژگان کلیدی: قرآن، زنبورعسل، عسل

مقدمه

خداوند متعال گاه انسان را به سیر (آفاقی) و (انفسی) به صورت کلی فرامی‌خواند و گاه دست او را گرفته، *«بِهِ مَطَالَعَهُ يَكِيكُ* پدیده‌های نظام‌یافته زمین و آسمان و ادار می‌کند. امید است انسان‌ها از وجود این نعمت‌ها پی به وجود قدرت خداوند ببرند و او را شکر گذاری کنند. یکی از پدیده‌هایی که قرآن از آن به‌عنوان سوره (نحل) یاد کرده و اندیش-گران را به تفکر در مورد زندگی شگفت‌انگیز آن دعوت کرده است زنبورعسل است. در قرآن نام حیوان زنبورعسل به همراه فرآورده‌اش آمده است. پیامبر گرامی

اولین همایش ملی رهیافت های علوم کشاورزی در پرتو قرآن

اسفند ماه ۱۳۹۴

دانشگاه کشاورزی و منابع طبیعی رامین خوزستان

صلی الله علیه و آله وسلم و ائمه معصومین علیه السلام بنا به روایات و احادیث متعدد از آن استفاده می نمودند و خواص شفا بخش آن را در درمان انواع بیماری ها یادآور شده اند. اگرچه در زمان آن ها علمی به نام تغذیه وجود نداشته ولی با بینایی کامل خواص غذاها و داروها از جمله عسل را بیان نموده و مردم را در این زمینه آگاه نموده اند. (۵).

زنبورها از جمله حشرات مفیدی هستند که نقش مهمی در زندگی انسان ها داشته اند. زنبور عسل بانام علمی *Aphis melifera* از راسته Hymenoptera یا بال غشائیان بوده که دگردیسی آن ها کامل بوده و به صورت اجتماعی زندگی می کند شامل سه دسته ۱- ملکه ۲، -زرها ۳، -کارگرها هستند. کندوی زنبور عسل یا به صورت جعبه های مکعبی به ابعاد ۵۰cm که کندوی modern گویند و یا به صورت سبد که کندوی بومی می گویند. (۱۴). عسل یکی از محصولات زنبور بوده و شواهد نشان می دهد که عسل از حدود ۲۰۰۰ سال پیش از آنکه باکتری کشف شود در درمان زخم های عفونی استفاده می شد (۱۲). وجود یک سوره در قرآن کریم بانام نحل (زنبور عسل) به اهمیت زنبور عسل اشاره دارد و همچنین در سوره نحل آیه های ۶۸ و ۶۹ و سوره محمد (ص) آیه ۱۵ به زنبور عسل و قدرت شفا بخشی عسل اشاره شده است. در قرآن کریم از عسل به عنوان بهترین خوردنی یاد شده است.

زنبور عسل

کلمه نحل به معنی زنبور عسل در آیات ۶۸ و ۶۹ سوره نحل در جزء چهاردهم قرآن کریم آمده است:

أَوْحَىٰ ۙ رَبُّكَ إِلَى النَّحْلِ أَنْ اتَّخِذِي مِنَ الْجِبَالِ بُيُوتًا وَمِنَ الشَّجَرِ وَمِمَّا يَعْرِشُونَ ﴿النحل: ۶۸﴾ به طوری که در تفسیر این آیات می فرماید: و پروردگار تو به زنبور عسل وحی الهام غریزی فرستاد که از پاره ای کوه ها و از برخی درختان و از آنچه داربست هایی می سازند، خانه هایی برگزیده، سپس از تمام ثمرات تناول کن، و راه هایی که پروردگارت برای تو تعیین کرده به راحتی بیما، از درون شکم آن ها نوشیدنی خاصی خارج می شود، به رنگ های مختلف، که در آن شفای مردم است.

در این آیه لحن قرآن به طرز شگفت انگیزی تغییری می یابد و در عین ادامه دادن بحث ها در زمینه ی نعمت های مختلف الهی و بیان اسرار آفرینش سخن از زنبور عسل (النحل) و سپس، خود عسل، به میان می آورد اما در شکل یک مأموریت الهی و الهام مرموز، که نام وحی بر آن گذارده شده است. وحی در این آیه همان فرمان غریزه و انگیزه های ناخود آگاهی است که خداوند در جانداران مختلف آفریده است.

الهام غریزی: در اینجا این سؤال پیش می آید که: غرایز و یا الهام غریزی منحصر به زنبوران عسل است یا در همه حیوانات وجود دارد؟ اگر معنی دوم است، چرا تنها در اینجا این تعبیر آمده است؟ امروز زندگی زنبوران عسل دقیق از طرف دانشمندان مورد بررسی عمیق قرار گرفته و ثابت شده است این حشره شگفت انگیز آن چنان تمدن و زندگی اجتماعی شگفت انگیزی دارد که از جهات زیادی بر تمدن انسان و زندگی اجتماعی او پیشی گرفته است. البته کمی از زندگی شگرفش در گذشته روشن بوده، ولی هرگز مثل امروز ابعاد مختلف آن که هر یک از دیگری عجیب تر است شناخته نشده بود، قرآن به طرز اعجاز انگیزی به کلمه (وحی) به این موضوع اشاره کرده است تا این واقعیت را روشن سازد که: زندگی زنبوران عسل را هرگز نباید با انعام و چهارپایان و مانند آن ها مقایسه

اولین همایش ملی رهیافت های علوم کشاورزی در پرتو قرآن

اسفند ماه ۱۳۹۴

دانشگاه کشاورزی و منابع طبیعی رامین خوزستان

کرد و شاید همین انگیزه ۳۰۰ ای شود که به درون جهان اسرارآمیز این حشره عجیب، گام بگذاریم و به عظمت و قدرت آفریدگار آشنا شویم این است رمز دگرگون شدن لحن کلام در این آیه نسبت به آیات گذشته.

خانه سازی: نخستین مأموریت زنبوران در این آیه، مأموریت خانه سازی ذکر شد و این شاید به خاطر آن است که مسئله مسکن مناسب، نخستین شرط زندگی است و به دنبال آن فعالیت های دیگر امکان پذیر می شود (۳ و ۱۳).

ساختمان خانه های شش ضلعی زنبوران عسل که شاید میلیون ها سال است به همین شکل در شرق و غرب جهان ادامه دارد از مهم ترین برنامه های زندگی آنها است اساساً برای استفاده از یک سطح به گونه ای که هیچ قسمت از آن، هدر نرود و یا زوایای تنگ و تاریکی پیدا نکنند، راهی بهتر از انتخاب خانه های شش ضلعی با زوایای مساوی نیست، به اضافه این نوع خانه از استحکام خاصی برخوردار است (۴).

قرآن در آیه ۶۸ سوره نحل می گوید گاهی در کوه ها است، در برجسی صخره های غیر قابل عبور و شکاف های مخصوص سنگ هایی که آمادگی برای این هدف دارند و گاهی در برجسی شاخه های درختان و گاهی در کندو هایی که انسان ها بر فراز داربست ها در اختیارشان می گذارند. ضمناً از این تعبیر استفاده می شود که لانه و کندو عسل باید در نقطه مرتفعی از کوه و درخت و داربست باشد تا به خوبی بتواند از آن استفاده کند.

فواید زنبور عسل

رابطه زنبور عسل با مردم رابطه ای است بر اساس ایثار و بخشندگی و شیرین کردن کام انسان هاست، این موجود بدون آنکه خطری برای انسان ایجاد کند با تمام وجود در خدمت انسان ها بوده و با تولید عسل به عنوان یک خوراک و دارو و نوشیدنی، سالم ترین محصول را به آنها ارائه می نماید (۱۱).

وَأَتُوا النِّسَاءَ صِدْقَاتِهِنَّ نِحْلَهُ فَإِنْ طَبْنَكُمْ عَنْ شَيْءٍ مِنْهُ نَفْسًا فَكُلُوهُ هَنِينًا مَرِيئًا ﴿النساء: ۴﴾ در این آیه نحلّه در لغت به معنی بخشش و عطیه آمده است، راغب در کتاب مفردات می گوید: به عقیده زیرا بخشش و عطیه، شباهتی به کار زنبوران عسل در دادن عسل دارد. من، این کلمه از ریشه نحل (به معنی زنبور عسل) آمده است. به هر حال این تلاش و فعالیت چشمگیر او دلیل این است که او تنها برای خودکار نمی کند، بلکه آن چنان که قرآن می گوید برای همه انسان ها تلاش می کند. جمله عجیبی که از مترلینگ دانشمند زیست شناس نقل شده است، اهمیت تعبیر قرآن را آشکار می سازد آنجا که می گوید: در همین امروز، اگر زنبور عسل (اعم از وحشی و اهلی) از بین برود یکصد هزار نوع از گیاهان و گل ها و میوه های ما از بین خواهند رفت و از آنجا که اصولاً تمدن ما از بین نرود؟ (پاک نژاد، اولین دانشگاه و آخرین پیامبر، جلد ۵، صفحه ۵۵). همچنین از جمله محصولات زنبور عسل می توان به شهد یا عسل و گرده زنبور عسل و بره "موم" که از صمغ ها به وجود می آید، اشاره کرد. گرده زنبور عسل دارای انواع مواد آلی و ویتامین ها می باشد. گرده شامل قندهای احیا کننده می باشد که در کل ۳۱ درصد در گروه کربوهیدرات وجود دارد. میزان متوسط پروتئین گرده حدود ۲۲ درصد است و تمام اسیدهای آمینه ضروری مورد نیاز انسان در ترکیب پروتئینی دانه ۳۰ گرده وجود دارد. عصاره

اولین همایش ملی رهیافت های علوم کشاورزی در پرتو قرآن

اسفند ماه ۱۳۹۴

دانشگاه کشاورزی و منابع طبیعی رامین خوزستان

گرده حاوی چربی ها و روغن ها، پیگمان ها، دونین ها، ویتامین ها و هورمون رشد می باشد. گرده حاوی ۱۳ نوع اسید چرب و موادی به نام متیلن کلسترول و بی سی توسترول است که دانه گرده در پزشکی اهمیت خاصی دارد و در درمان بیماری های پروستات و آلرژی و در حال بی اشتها بی از داروهایی که از دانه گرده ساخته می شوند، استفاده می کنند امروزه نیز پژوهش های متعددی در زمینه بررسی اثرات درمانی عسل انجام شده است که غالب این تحقیقات خواص درمانی عسل را نشان می دهد. سخنان قرآن در رابطه با عسل و تحقیقات امروزی نشان می دهد که بین آن دو تطابق کامل وجود داشته و تضادی بین آن ها نیست. (۵).

عسل در تاریخ روایات و قرآن

عسل واژه ای عربی است که به فارسی آن را انگبین گویند. و آن عبارت از ماده ی شیرینی است که توسط زنبور عسل از شهد گل های گیاهان جمع آوری شده و پس از تغییرات لازم در سلول های مومی شانه های کندو ذخیره می شوند. در تعریف جامع تری از عسل که در سال ۱۹۰۶ در آمریکا ارائه شده، عسل را عبارت از ترشح مواد قندی درختان و شهد گل گیاهان دانسته اند که توسط زنبوران عسل جمع آوری و تغییر می یابد و درون سلول های قاب ذخیره می شود. (۵).

عسل و خاصیت شفابخشی آن

ثُمَّ كُلِي مِن كُلِّ الثَّمَرَاتِ فَاسْلُكِي سُبُلَ رَبِّكِ ذُلُلًا يَخْرُجُ مِنْ بُطُونِهَا شَرَابٌ مُّخْتَلِفٌ أَلْوَانُهُ فِيهِ شِفَاءٌ لِلنَّاسِ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ (۶۹). سپس از همه میوه ها بخور (شیره درختان و گیاهان) و آن گاه راه های پروردگارت را فرمانبردارانه بپوی [آنگاه] از درون [شکم] آن شهدی که به رنگ های گوناگون است بیرون می آید در آن برای مردم درمانی است راستی در این [زندگی زنبوران] برای مردمی که تفکر می کنند نشانه [قدرت الهی] است.

پس از آن دومین مأموریت زنبور عسل شروع می شود چنانکه قرآن می گوید (سپس ما به او الهام کردیم: از تمام ثمرات تناول کن (ثُمَّ كُلِي مِن كُلِّ الثَّمَرَاتِ)؛ و راه هایی را که پروردگارت برای تو تعیین کرد به راحتی بپیمای ((فَاسْلُكِي سُبُلَ رَبِّكِ ذُلُلًا)). توصیف راه ها به ((ذل)) به خاطر آن است که: این جاده ها آن چنان دقیق تعیین شده که در برابر زنبوران عسل کاملاً رام و تسلیمند.

سرانجام آخرین مرحله مأموریت آن ها را به صورت یک نتیجه این چنین بیان می کند از درون زنبوران عسل نوشیدنی مخصوصی خارج می شود که رنگ های مختلفی دارد. ((يَخْرُجُ مِنْ بُطُونِهَا شَرَابٌ مُّخْتَلِفٌ أَلْوَانُهُ)) در این شراب حلال، داروی شفابخش مهمی برای مردم است ((فِيهِ شِفَاءٌ لِلنَّاسِ)). (در این ماجرای برنامه زندگی زنبور عسل و ارمغانی که آن ها برای جهان انسانیت می آورند که هم غذا است، هم شفا و هم درس زندگی، نشانه روشنی از عظمت و قدرت پروردگار است)).

می دانیم در گل ها و گیاهان، داروهای حیات بخشی نهفته شده است که: هنوز معلومات ما با اطلاعات وسیعی که از داروهای گیاهی داریم-نسبت به آن ناچیز است و جالب این که: دانشمندان، از طریق تجربه به این حقیقت رسیده اند که: زنبوران به هنگام ساختن عسل، آن چنان ماهرانه عمل می کنند که خواص درمانی و دارویی گیاهان کاملاً به عسل منتقل شده و محفوظ می ماند. از این جهت عسل دارای بسیاری از خواص درمانی گل ها و گیاهان روی زمین به طور زنده است. دانشمندان، برای عسل، خواص بسیار زیادی

اولین همایش ملی رهیافت های علوم کشاورزی در پرتو قرآن

اسفند ماه ۱۳۹۴

دانشگاه کشاورزی و منابع طبیعی رامین خوزستان

گفته اند که هم جنبه درمانی دارد -هم پیشگیری و نیروبخش. عسل دارای عوامل قوی ضد میکروب است و میکروب هایی که عامل بیماری انسان ها قادر هستند به ادامه حیات در عسل نیستند، از جمله وجود آب اکسیژنه در عسل، موجب از بین رفتن میکروب است و هرگونه فارچی در آن رشد نمی کند به گونه ای که پراکسید هیدروژن آهسته رهش عسل تا ۲۴ ساعت در محل زخم باقی می ماند و مانع رشد باکتری ها می شود. یک عامل دیگر در داشتن خاصیت ضد میکروبی عسل، تشعشعات رادیواکتیو آن است امروزه ثابت شده که خاصیت ضد میکروبی و ضد عفونی کنندگی عسل ناشی از وجود اسیدفورمیک در عسل بوده که یک ماده ضد میکروبی است.

-عسل زود جذب خون می شود و به همین جهت نیروبخش است و در خون سازی فوق العاده مؤثر است.

-عسل از ایجاد عفونت در معده و روده جلوگیری می نماید.

-عسل برطرف کننده یبوست است.

-عسل، برای کسانی که دیر به خواب می روند اثر بسیار مطلوبی دارد (مشروط به این که: کم نوشیده شود زیرا زیاد آن خواب را کم می کند).

-عسل برای رفع خستگی و فشردگی عضلات اثر فراوانی دارد.

-عسل، اگر به زنان باردار داده شود، شبکه عصبی فرزندانشان قوی خواهد شد.

-عسل میزان کلسیم خون را بالا می برد.

-عسل برای کسانی که دستگاه گوارش ضعیفی دارند نافع است، مخصوصاً برای کسانی که نفخ شکم مبتلا هستند توصیه می شود.

-عسل به علت این که: زود وارد مرحله سوخت و ساز بدن می شود، می تواند به فوریت انرژی ایجاد کند و ترمیم قوا نماید.

عسل در تقویت قلب مؤثر است.

-عسل برای درمان بیماری های ریوی کمک کننده خوبی است.

-عسل به خاطر خاصیت میکروب کشی اش برای مبتلایان به اسهال مفید است.

-عسل در درمان زخم معده و اثنی عشر عامل مؤثر شمرده شده است. زیرا در عسل ماده ای بنام گلوکوناس وجود دارد که کار ترمیم ضایعات بافت را تسریع می بخشد.

-عسل به عنوان داروی معالج روماتیسم، نقصان قوه نمو عضلات و ناراحتی های عصبی شناخته شده

-عسل برای رفع سرفه مؤثر است و صدا را صاف می کند.

اولین همایش ملی رهیافت های علوم کشاورزی در پرتو قرآن

اسفند ماه ۱۳۹۴

دانشگاه کشاورزی و منابع طبیعی رامین خوزستان

- خواص درمانی عسل، بیش از آن است که در این مختصر بگنجد. علاوه بر این از عسل داروهایی برای لطافت پوست و زیبایی صورت و طول عمر، ورم دهان و زبان، ورم چشم، خستگی و ترک خوردگی پوست و مانند آن می سازد.

مواد و ویتامین های موجود در عسل، بسیار است از مواد معدنی: آهن، فسفر، پتاسیم، ید، منیزیم، سرب، مس، سولفور، نیکل، روی، سدیم و غیر آن ... و از مواد آلی: صمغ، پولن، اسیدلاکتیک، اسید فرمیک، اسید سیتریک، اسید تارتاریک ...، روغن های معطر و از ویتامین های شش گانه A, B, C, D, K می باشد. عسل از مهم ترین مواد قندی طبیعت است و تاکنون ۱۵ نوع قند در آن کشف شده است مانند: فروکتوز ۴۰ درصد، گلوکز ۳۰ درصد، نیشکر ۴۰ درصد، که سرشار از انرژی و حرارت می باشد به گونه ای که حتی یک کیلوگرم عسل، حاوی ۳۲۵۰ کالری حرارت است همچنین مطالعات نشان داده اند که حتی مصرف عسل طبیعی موجب کاهش وزن و چاقی می گردد، بدون آنکه اثر منفی بر قند خون آنان ایجاد نماید چراکه یکی از قندهای اصلی عسل فروکتوز می باشد که با تأخیر از دستگاه گوارش جذب می گردد و متابولیسم آن تا حدودی مستقل از انسولین می باشد و لذا می توان آن را به عنوان یک شیرین کننده طبیعی به غذای افراد دیابتی اضافه کرد. مهم ترین ویژگی که عسل را به عنوان یک دارو از سایر داروها متمایز می سازد، نداشتن عوارض زیان آور جنبی بر سایر اندام های بدن است و برعکس حال عمومی سایر دستگاه ها را نیز بهبود می بخشد که این خود در کوتاه کردن زمان بیماری و سرعت درمان مؤثر است. (۴، ۵ و ۶).

آیات و روایات در مورد زنبور عسل

عسل یکی از هدیه های ارزنده و یک اکسیر پرارزش طبیعت می باشد که در قرآن کریم از آن به عنوان فیه شفا للناس (شفای مردم در آن است) یاد می کند و پیامبر گرامی صلی الله علیه و آله وسلم و ائمه معصومین علیه السلام نیز در زمان حیات خویش بنا به روایات و احادیث متعدد از آن استفاده می نمودند و خواص شفا بخش آن را در درمان انواع بیماری ها یاد آور شده اند. اگرچه در زمان آن ها علمی به نام تغذیه وجود نداشته ولی با بینایی کامل خواص غذاها و داروها از جمله عسل را بیان نموده و مردم را در این زمینه آگاه کرده اند. و به عنوان دارو در درمان اکثر بیماری ها در بین تمام ملل کاربرد داشته است. سخنان آن ها در رابطه با تحقیقات امروزی نشان می دهد که تطابق کامل بین آن ها موجود بوده و تضادی بین آن ها نیست. روی همین اصل است که عقیده داریم پیشوایان مذهبی ما عالم به همه علوم و آگاه از تمام فنون و رموز بوده اند (۵).

خداوند در سوره محمد (ص) آیه ۱۵ می فرماید: مَثَلُ الْجَنَّةِ الَّتِي وَعَدَ الْمُتَّقُونَ فِيهَا أَنْهَارٌ مِنْ مَاءٍ غَيْرِ آسِنٍ وَأَنْهَارٌ مِنْ لَبَنٍ لَمْ يَتَغَيَّرْ طَعْمُهُ وَأَنْهَارٌ مِنْ خَمْرٍ لَذَّةٍ لِلشَّارِبِينَ وَأَنْهَارٌ مِنْ عَسَلٍ مُصَفًّى وَلَهُمْ فِيهَا مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ وَمَغْفِرَةٌ مِنْ رَبِّهِمْ كَمَنْ هُوَ خَالِدٌ فِي النَّارِ وَسُقُوا مَاءً حَمِيمًا فَقَطَّعَ أَمْعَاءَهُمْ (محمد/۱۵). مثل و صفت آن بهشتی که به مردم باتقوا وعده اش را داده اند این است که در آن نهرهایی از آب تازه و نمانده و نهرهایی از شیر هست، شیری که طعمش تغییر نمی کند؛ و نهرهایی از شراب است که برای نوشندگان لذت بخش است و نهرهایی از عسل خالص است و ایشان در بهشت از هرگونه ثمره برخوردارند و مغفرتی از پروردگارشان دارند آیا چنین کسانی مثل آن کس است که جاودانه در آتش قرار داشته آبی جوشیده می نوشند که اندرونشان را پاره پاره می کند؟ خداوند در این آیه چهارمین نوع نهر را نهرهایی از عسل خالص بیان می کند. پیامبر اسلام (ص)

اولین همایش ملی رهیافت های علوم کشاورزی در پرتو قرآن

اسفند ماه ۱۳۹۴

دانشگاه کشاورزی و منابع طبیعی رامین خوزستان

فرمودند: «لم یستشف المریض بمثل شربه العسل» «هیچ مریضی، به مانند نوشیدن عسل شفاء پیدا نمی کند» (علامه امینی). همچنین ایشان در مورد قرآن و عسل در جای دیگر می فرمایند: قرآن و عسل هر دو وسیله شفا بخش هستند، عسل فیه شفاء للناس (شفای مردمان در آن است) و قرآن شفاء لما فی الصدور (شفاست برای آنچه درون سینه هاست) می باشد (۷).

حدیث دیگری از آن رسول (ص) وجود دارد که می فرماید:

کسی که در هر ماه سه بامداد عسل بخورد به قصد شفایی که خداوند متعال در قرآن کریم درباره عسل فرموده است از بیماری های زیاد مصون می ماند (۷).

امام رضا (ع) فرمودند: هر که می خواهد در همه ی زمستان از سرما خوردگی دور بماند، هر روز، سه لقمه شهد (عسل) بخورد (طب امام رضا (ع)).

حضرت امام رضا علیه السلام فرمودند: هر کس در نطفه اش نقصانی پدید آمد، شیر یا عسل بخورد.

پیامبر اکرم صل الله علیه و آل و سلم فرمودند: خداوند متعال در عسل برکت گذاشته و شفای دردها را در آن قرار داده است (۲).
قال الامام علی (ع):

کن کالنهله اذا اكلت، اكلت طيبا، و اذا وضعت وضعت طيبا، و ان وقعت علی عودلم تکسره. در زندگی همچون زنبور عسل باش، وقتی می خورد، چیز پاکیزه می خورد، وقتی از خود چیزی باقی می گذارد، چیز پاکیزه می نهد، وقتی بر چوبی یا جایی می نشیند، آن را نمی شکند و ویران نمی کند.

علی بن ابی طالب می گوید:

همانا زنبور عسل از هر گلی زیباترینش را برمی گزیند. از او دو گوهر گران قدر تولید می شود " در یکی از آن دو (عسل) شفای درد مردم و در دیگری نور و روشنایی (موم) است.

پیامبر اکرم صل الله علیه و آل و سلم فرمودند: نزد من برای زن تازه زاده، درمانی همانند خرما و برای بیمار، درمانی همانند عسل وجود ندارد (۸ و ۱۰).

منابع

قرآن کریم

اخبار و آثار حضرت امام رضا علیه السلام صفحه ۷۲۴

آیت الله ناصر مکارم شیرازی و دیگران، تفسیر نمونه

اولین همایش ملی رهیافت های علوم کشاورزی در پرتو قرآن

اسفند ماه ۱۳۹۴

دانشگاه کشاورزی و منابع طبیعی رامین خوزستان

پاک‌نژاد، سید رضا، اولین دانشگاه و آخرین پیامبر، انتشارات اسلامی، ج ۵، ص ۱۲.

چنگیزی آشتیانی، سعید. شمسی، محسن. حسینی، ناصر و رضانی، مجید. ۱۳۸۹. غسل در قرآن و علم پزشکی. مجله علوم پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی اراک. ۱۳(۴). ۵۷-۵۱.

دیاب، عبدالحمید، مع طب فی القرآن الکریم، دمشق، موسسه علوم القرآن ترمه چراغی، نشر حفظی، ص ۲۵.

شادکام، محمود. ۱۳۷۸. قرآن و طب نوین، دارالکتب الاسلامی.

شفیعی، فاطمه و رضا کنز العمال جلد ۱۰ صفحه ۴۴ حدیث ۲۸۲۷۹

طب الامام الرضا علیه السلام، صفحه ۳۷.

علامه امینی. اصول کافی، جلد چهارم.

فتوح، همت و کار از دیدگاه قرآن و اهل بیت، ص ۱۶.

محرابی، ولی آل. ۱۳۸۳. تاریخ مصور پزشکی: از گذشته تا حال. چاپ اول، صفحه ۱۸۹-۱۸۱.

مفسر کبیر علامه سید محمدحسین طباطبائی، مترجم: حجه الاسلام و المسلمین سید محمد باقر موسوی همدانی، تفسیر

المیزان، دفتر انتشارات اسلامی

Golden, D. K. and Schwartz, J. 1986. Guidelines for venom immunotherapy. J. Allergy. Clinic. Immunol;

.77: 727-28